

Rada
Európskej únie

V Bruseli 4. februára 2022
(OR. fr)

5887/22

LIMITE

**AGRI 37
AGRILEG 12
FOOD 10
SAN 68
PHYTOSAN 5
VETER 7
ENV 100
CLIMA 53
CODEX 2
WTO 12
RELEX 132**

POZNÁMKA

Od: Predsedníctvo
Komu: Delegácie

Predmet: Posilnenie súdržnosti medzi Zelenou dohodou, SPP a obchodnou politikou
v záujme podpory prechodu na udržateľné potravinové systémy
– *výmena názorov*

Delegáciám v prílohe zasielame informačnú poznámku predsedníctva na účely výmeny názorov na uvedenú tému na zasadnutí Rady (poľnohospodárstvo a rybnárstvo), ktoré sa bude konať 21. februára 2022.

Posilnenie súdržnosti medzi Zelenou dohodou, SPP a obchodnou politikou v záujme podpory prechodu na udržateľné potravinové systémy

Európska únia sa zaviazala transformovať odvetvia poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva, aby tieto odvetvia boli čoraz odolnejšie, udržateľnejšie a šetrnejšie k životnému prostrediu a aby čoraz dôslednejšie zaisťovali dobré životné podmienky zvierat, s cieľom reagovať na hlavné výzvy našej doby – predovšetkým výzvy, ktoré prináša zmena klímy a strata biodiverzity – a na neustále sa meniace spoločenské očakávania.

Európska komisia v tomto kontexte navrhla v rámci Európskej zelenej dohody ambiciózne spoločné ciele, od plánu „Fit for 55“, ktorého cieľom je dosiahnutie uhlíkovej neutrality do roku 2050, až po tematické stratégie „Z farmy na stôl“ a „Biodiverzita“ pre zdravé, odolné, spravodlivé a udržateľné potravinové systémy, čo sú iniciatívy ktoré Rada a Parlament uvítali. Európska únia tieto záväzky potvrdila aj na samite Organizácie Spojených národov o potravinových systémoch, ktorý sa uskutočnil v septembri 2021.

Tento nový rámec poskytuje jedinečnú príležitosť na opätovné potvrdenie a prehĺbenie spoločenskej zmluvy týkajúcej sa potravín, ktorá od nadobudnutia platnosti Rímskej zmluvy spája Európsku úniu s jej občanmi. Občania venujú čoraz väčšiu pozornosť environmentálnym, zdravotným, ale aj etickým aspektom svojej výživy vrátane dobrých životných podmienok zvierat a potreby zabezpečiť spravodlivý príjem a dôstojné pracovné podmienky v odvetví poľnohospodárstva.

Ak má byť táto transformácia úspešná, je potrebné podporiť dotknuté hospodárske subjekty, ako sú napr. poľnohospodári, keďže proces transformácie môže priniesť náklady na adaptáciu, ktoré trh nie vždy nahradí, aj keď pôsobia v globalizovanom kontexte. V oblasti poľnohospodárstva k tomu prispeje nová spoločná poľnohospodárska politika na obdobie 2023 – 2027.

Okrem finančnej podpory je potrebné uľahčiť spotrebiteľom výber v prospech udržateľného a rozmanitého stravovania a zosúladiť verejné politiky EÚ s cieľmi v oblasti udržateľnosti, najmä s politikou v oblasti zdravia a ochrany zvierat, politikou v oblasti zdravia rastlín, politikou v oblasti bezpečnosti potravín a politikou v oblasti informovanosti spotrebiteľov, ako aj s environmentálnou a obchodnou politikou.

Politiky EÚ musia zohľadňovať aj neželané nepriaznivé vplyvy, ktoré sa môžu objaviť počas tejto transformácie, najmä tie, ktoré sú spojené s fenoménom „environmentálnych únikov“ do tretích krajín, čo by mohlo oslabiť jej účinnosť.

Napríklad zo štúdie Spoločného výskumného centra Európskej komisie¹, ktorej cieľom bolo posúdiť kumulatívne účinky niektorých cieľov stanovených v Európskej zelenej dohode a v stratégiách „Z farmy na stôl“ a „Biodiverzita“ na európsky potravinový systém, vyplýva, že v kontexte očakávaných prínosov pre životné prostredie a klímu by vykonávanie týchto stratégií mohlo viesť k zníženiu európskej poľnohospodárskej produkcie a k nárastu dovozu poľnohospodárskych výrobkov z tretích krajín, ktoré môžu byť menej ambiciózne z hľadiska ochrany životného prostredia alebo zdravia alebo ktoré nespĺňajú požiadavky európskych spotrebiteľov, a zároveň by toto vykonávanie mohlo viesť k horšej bilancii uhlíka.

Bez ohľadu na metodické obmedzenia tejto práce² si výsledky tejto a iných podobných štúdií vyžadujú, aby sme sa zamysleli nad tým, ako zabrániť tomu, aby zvýšenie zdravotných a environmentálnych požiadaviek, ktoré sa vzťahujú na európske poľnohospodárstvo, viedlo k zníženiu našich výrobných kapacít, čo by malo negatívny vplyv na celosvetové dodávky potravín a mohlo spôsobiť sociálnu nerovnováhu, a k zväčšeniu vplyvu na životné prostredie alebo klímu v iných regiónoch sveta.

¹ JRC, 2021, „*Modelling environmental and climate ambition in the agricultural sector with the CAPRI model (Modelovanie environmentálnych a klimatických ambícií v odvetví poľnohospodárstva prostredníctvom modelu CAPRI)*“.

² Najmä nezohľadnenie ďalších doplnkových cieľov a opatrení na strane dopytu v rámci týchto stratégií.

V súvislosti so zabezpečením toho, aby bola transformácia európskeho poľnohospodárstva úspešná bez toho, aby sa ohrozil jeho výrobný potenciál, zohrávajú významnú úlohu výskum a inovácie. Odpoveďou budú aj investície (robotika, digitálne technológie, genetika, biologické riešenia). Uplatňovanie postupov agroekológie však zostáva najlepším spôsobom, ako zachovať potenciál pôd a biodiverzitu ekosystémov, čo je podmienkou zachovania výrobných kapacít. Ale na mobilizáciu týchto hybných pák budú európski poľnohospodári potrebovať primerané finančné kapacity a dostatočné príjmy.

V tejto súvislosti je kľúčové zaistiť súdržnosť cieľov, najmä pokiaľ ide o tri politiky, ktoré sú pre budovanie Európskej únie, jej prosperitu a jej schopnosť reagovať na výzvy zajtrajška rovnako zásadné: spoločnú poľnohospodársku politiku, ktorá je zárukou potravinovej bezpečnosti v Európe a na celom svete; Európsku zelenú dohodu, ktorej cieľom je definovať nový model udržateľného rastu EÚ; a obchodnú politiku založenú na ochrane pravidiel multilateralizmu ako faktora globálnej stability.

Túto otázku súdržnosti by malo byť v rámci pravidiel multilaterálneho obchodného systému možné riešiť v súlade s líniami, ktoré navrhla Európska komisia vo svojom oznámení o preskúmaní obchodnej politiky.

Za určitých okolností už pravidlá WTO umožňujú prijímať regulačné opatrenia, vrátane obmedzení dovozu, s cieľom dosiahnuť legitímny politický cieľ, akým je ochrana zdravia, životného prostredia alebo verejnej morálky, a to za predpokladu, že tieto opatrenia nie sú diskriminačné, nepredstavujú skryté obmedzovanie obchodu, sú nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa, sú vedecky podložené a majú vplyv na globálne javy. Zmena klímy, strata biodiverzity a rezistencia voči antibiotikám sú jednoznačne súčasťou týchto globálnych výziev.

Európsky parlament a Rada z týchto dôvodov požiadali Európsku komisiu o vypracovanie správy o uplatňovaní zdravotných a environmentálnych noriem Európskej únie (vrátane noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a výrobných postupov a metód) na dovážané poľnohospodárske výrobky³. Vzhľadom na očakávania vyjadrené v rámci rokovaní o reforme spoločnej poľnohospodárskej politiky by táto správa mala priniesť komplexné posúdenie tejto otázky a umožniť pokrytie všetkých príslušných verejných politík. Uvedená správa by mala byť uverejnená najneskôr v júni 2022.

V súvislosti so zabezpečením toho, aby poľnohospodárske a potravinové výrobky uvádzané na trh EÚ, či už európskeho pôvodu alebo dovážané, zaručovali európskym spotrebiteľom rovnakú úroveň ochrany zdravia a životného prostredia, je možné identifikovať niekoľko pákových nástrojov:

- (i) preskúmanie maximálnych hladín rezíduí (MRL) a dovozných tolerancií (IT) pre prípravky na ochranu rastlín;
- (ii) uplatňovanie určitých európskych noriem na dovážané výrobky (zrkadlové doložky);
- (iii) lepšie označovanie;
- (iv) zohľadnenie uvedených výziev v dvojstranných obchodných dohodách;
- (v) posilnenie činnosti a spolupráce medzinárodných normalizačných orgánov.

³ *Spoločné vyhlásenie Európskeho parlamentu a Rady o uplatňovaní zdravotných a environmentálnych noriem EÚ na dovážané poľnohospodárske výrobky, Ú. v. EÚ C 488/7, 6.12.2021, s. 7.*

(i) Preskúmanie maximálnych hladín rezíduí (MRL) a dovozných tolerancií (IT) pre prípravky na ochranu rastlín

V právnych predpisoch EÚ sa stanovuje rámec pre uvádzanie prípravkov na ochranu rastlín na trh⁴ a ich používanie v rámci EÚ. Upravuje sa v nich aj uvádzanie potravín a krmív rastlinného a živočíšneho pôvodu na trh prostredníctvom stanovenia maximálnych hladín rezíduí pesticídov (MRL) v týchto výrobkoch⁵. Tieto maximálne hladiny sa vzťahujú na všetky výrobky uvádzané na trh EÚ, či už boli vyrobené v EÚ alebo boli dovezené z tretích krajín.

Používanie prípravkov na ochranu rastlín pri výrobe potravín alebo krmív určených na vývoz do Európskej únie je – nad rámec vnútroštátnych pravidiel krajiny výroby – obmedzené len tým, že vo výrobku uvádzanom na trh sa nesmú prekročiť MRL platné v Európskej únii.

Predpisy EÚ umožňujú hospodárskym subjektom požiadať o dovoznú toleranciu, a to aj v prípade účinných látok, ktoré nie sú povolené v EÚ z iných dôvodov, ako je verejné zdravie, s cieľom zohľadniť rôzne poľnohospodárske postupy a uspokojiť potreby medzinárodného obchodu. MRL nad limitom kvantifikácie preto možno stanoviť alebo zachovať v prípade látok, ktoré nie sú schválené v Únii. To vedie k legálnemu uvedeniu na trh potravín alebo krmív obsahujúcich rezíduá látok, ktorých používanie je v EÚ zakázané, pokiaľ sú úrovne takýchto rezíduí nižšie ako platné MRL.

⁴ Nariadenie (ES) č. 1107/2009 a smernica 2009/128/ES,

⁵ Nariadenie (ES) č. 396/2005.

V tejto súvislosti je potrebné, aby Európska komisia pokračovala v prebiehajúcom skúmaní MRL/dovoznej tolerancie v súvislosti s látkami, ktoré sú v EÚ zakázané, aby sa čo najskôr zosúladi s najnovšími vedeckými poznatkami. V kontexte tejto práce by sa globálne environmentálne výzvy mali lepšie zohľadniť vo vymedzení MRL/dovoznej tolerancie, ako to navrhuje Komisia vo svojej správe Európskemu parlamentu a Rade z 20. mája 2020 o hodnotení nariadenia (ES) č. 1107/2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a nariadenia (ES) č. 396/2005 o maximálnych hladinách rezíduí pesticídov⁶. Okrem toho by sa mohli stanoviť MRL pre výrobky určené výlučne na kŕmenie zvierat s cieľom lepšie kontrolovať riziko kontaminácie zvierat prípravkami na ochranu rastlín, ktoré by mohli predstavovať riziko pre ich zdravie.

(ii) Pokračovať v práci týkajúcej sa uplatňovania určitých európskych noriem na dovážané výrobky

Právne predpisy EÚ už obsahujú **ustanovenia o výrobných metódach, ktoré sa „zrkadlovým spôsobom“ uplatňujú na výrobky dovážané z tretích krajín**. Jedným z príkladov je zákaz dovozu zvierat a výrobkov zo zvierat, ktorým boli podané antimikrobiálne lieky používané na účely podpory rastu a antimikrobiká určené pre ľudí, stanovený v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/6 z 11. decembra 2018 o veterinárnych liekoch. Po tom, čo toto nariadenie 28. januára 2022 nadobudlo účinnosť, je pre účinné vykonávanie tohto zákazu kľúčové rýchle prijatie sekundárnych aktov podľa článku 118 nariadenia.

Ako sa uvádza v oznámení Komisie o preskúmaní obchodnej politiky⁷, môže vyvstať potreba, aby EÚ zaviedla viac „zrkadlových“ opatrení v súlade s pravidlami WTO.

⁶ Správa REFIT, COM(2020) 208 final.

⁷ Oznámenie Komisie z 18. februára 2021 „Preskúmanie obchodnej politiky – otvorená, udržateľná a asertívna obchodná politika (COM(2021) 66 final, časť 3.2.2).

Na tento účel by sa v rámci posúdení vplyvu vykonávaných v kontexte legislatívnej činnosti mohlo systematizovať posudzovanie vhodnosti uplatňovania výrobných noriem Únie na výrobky z tretích krajín s cieľom posilniť ochranu zdravia alebo životného prostredia alebo riešiť etické otázky.

Prvou príležitosťou na uplatnenie tohto prístupu by mohla byť revízia právnych predpisov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, ako aj revízia nariadenia (ES) č. 1831/2003 o doplnkových látkach určených na používanie vo výžive zvierat, na ktorých pracuje Komisia.

Táto by okrem toho umožnila pracovať na jasnom a komplexnom regulačnom rámci, ktorý by sa uplatňoval bez ohľadu na pôvod potravín.

(iii) Posilnenie systémov označovania

Spotrebitelia si želajú dostávať viac informácií o pôvode a výrobných metódach poľnohospodárskych a potravinových výrobkov, ktoré kupujú, a svojou voľbou prispievať k udržateľnejšiemu potravinovému systému.

Označovanie pôvodu výrobkov umožňuje spotrebiteľom rozhodnúť sa v súlade so svojimi očakávaniami. Označovanie pôvodu je už povinné v prípade mnohých výrobkov uvádzaných na trh v EÚ, či už boli vyrobené v EÚ alebo dovezené. Posilnenie systému povinného označovania pôvodu poľnohospodárskych a potravinových výrobkov by mohlo v súlade s pravidlami WTO prispieť k lepšej informovanosti európskych spotrebiteľov o výrobných normách výrobkov, ktoré konzumujú.

(iv) Lepšie zohľadňovanie uvedených výziev v obchodných dohodách a dohodách o spolupráci

Vzhľadom na tieto globálne problémy je taktiež nevyhnutné, aby politiky a nástroje EÚ účinne prispievali ku kolektívnemu celosvetovému oživeniu noriem a ambícií. Hoci obchodná politika samotná nemôže riešiť všetky výzvy, ktoré si vyžadujú globálnu reakciu, prístup na európsky trh, k jeho podnikom a viac ako 450 miliónom spotrebiteľov má potenciál zaväziť na rokovaniach, potenciál vplyvu a potenciál stimulovať zvyšovanie ambícií a sprísňovanie noriem, ktorý sa doteraz nevyužíva dostatočne.

Obchodné dohody taktiež poskytujú rámec pre spoluprácu s partnerskou krajinou, ktorý by sa mal posilniť, ako sa uvádza v oznámení Komisie o obchodnej politike, ktoré zahŕňa nové kapitoly o udržateľných potravinových systémoch⁸.

Niektoré mnohostranné alebo dvojstranné colné preferencie Európskej únie sú už teraz podmienené dodržiavaním špecifických kritérií zo strany tretích krajín. Napríklad, kvóta „Hilton“ na dovoz hovädzieho mäsa⁹ je vyhradená výlučne pre zvieratá, ktoré sa od odstavenia chovajú na pastve. Tento nástroj by sa v prípade potreby mohol pri budúcich rokovaniach opäť mobilizovať.

Tieto prvky by posilnili prínos obchodnej politiky EÚ k dosiahnutiu cieľov stratégií „Z farmy na stôl“ a „Biodiverzita“ a zvýšili by celkovú súdržnosť usmernení EÚ.

⁸ Oznámenie Komisie z 18. februára 2021 „Preskúmanie obchodnej politiky – otvorená, udržateľná a asertívna obchodná politika (COM(2021) 66 final, časť 3.2.6).

⁹ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 593/2013 z 21. júna 2013, ktorým sa otvárajú colné kvóty pre čerstvé, chladené alebo mrazené hovädzie mäso vysokej kvality a mrazené byvolie mäso a ustanovuje sa ich správa.

(v) Posilnenie činnosti a spolupráce medzinárodných normalizačných orgánov

Popri politike aktívnej spolupráce zameranej na to, aby tretie krajiny, ktoré vyvážajú tovar do EÚ, zaviedli výrobné normy spĺňajúce naše požiadavky (prípadne aj v rámci obchodných dohôd), by sa EÚ a jej členské štáty mali naďalej aktívne zapájať do činnosti medzinárodných normalizačných orgánov (najmä *Codex Alimentarius*, Medzinárodný dohovor o ochrane rastlín a Svetová organizácia pre zdravie zvierat) s cieľom presadzovať v nich svoju víziu a hodnoty.

Otázky

S cieľom prispieť k úvahám o prechode na udržateľné potravinové systémy, v rámci ktorého by malo pokračovať úsilie európskych poľnohospodárov o zmenu výrobných modelov, sa ministri vyzývajú, aby sa vyjadrili k týmto otázkam:

- 1) Súhlasíte s tézou tohto dokumentu týkajúcou sa potreby posilniť súdržnosť odvetvových a obchodných politík EÚ v záujme dosiahnutia cieľov Európskej zelenej dohody a jej odvetvových stratégií, a to aj pokiaľ ide o dovážané výrobky?
- 2) Ktoré konkrétne nástroje by sa mali použiť na dosiahnutie tejto súdržnosti?
